

Český jazyk pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Základní doporučení pro uplatňování všech stupňů podpůrných opatření

- postupovat od jednodušších typů intervence ke složitějším (co nejjednoduššího můžeme udělat, abychom prospěli žákovi; snadná a finančně nenáročná intervence),
- uplatňovat intervenci „tady a teď“ (intervence realizovaná na půdě školy, v co nejkratším termínu),
- postupně zapojovat rodiče žáka (samostatná realizace jednoduchých opatření, s přibývajícím opatřeními spolupráce a zpětná vazba rodičů),
- průběžně reflektovat míru opatření (přemíra opatření je stejně nežádoucí jako opatření nedostatečná), proces, čas, priority,
- vycházet z potřeb a limitů rodiny (čím méně funguje spolupráce s rodinou, tím více je nutné posilovat opatření na úrovni školy),
- pokud realizovaná opatření nevedou k požadované změně a uplynula lhůta stanovená pro jejich vyhodnocení, očekávaná efektivita se nenaplnila, škola prostřednictvím učitelů iniciuje vyšší stupeň podpory, péče o žáka se tedy realizuje v plné součinnosti se ŠPZ ,
- týmová spolupráce v rámci školy a ŠPP, případně školy a ŠPZ.

Zapletalová, J., Mrázková, J. (2016). Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními. Praha: IPPP.

První stupeň podpory je **plně v kompetenci školy**. Podpůrná opatření představují zejména **úpravy v organizaci práce se žákem, v metodách výuky, ve způsobech hodnocení žáka a v případném poskytnutí pomůcek pro vzdělávání žáka, které nevyžadují další finanční prostředky**. Prostředkem podpory I. stupně je **individualizovaná pomoc učitele**.

Pokud již přímá podpora ve výuce nepostačuje, učitel vstupuje do další etapy, tedy etapy **Plánu pedagogické podpory (PLPP)**.

PLPP obsahuje:

- údaje o žákovi, dále důvod, proč je vytvářen, co je plánováno s žákem dělat, stručný popis jeho obtíží, stanovení cílů PLPP
- návrh metod výuky, organizace výuky, hodnocení žáka a vymezení pomůcek

Pedagogická intervence x speciálně pedagogická péče

Pedagogická intervence

U žáků s priznanými PO ve vyučovacích předmětech, kde je třeba zlepšit výsledky učení, případně kompenzovat nedostatečnou domácí přípravu na výuku; práce s klimatem třídy, prevence rizikového chování.

Speciálně pedagogická intervence

zajištění předmětů **speciálně pedagogické péče**, pro žáky s přiznanými PO.
pedagogové s rozšířenou SP, Psy

IVP

Ředitel školy může s písemným doporučením školského poradenského zařízení povolit nezletilému žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na žádost jeho zákonného zástupce a zletilému žákovi nebo studentovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na jeho žádost vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu.

Východiska pro nastavování podpory ve škole:

- pozorování žáka v hodině,
- rozhovor (se žákem či zákonným zástupcem žáka),
- ústní prověřování znalostí a dovedností,
- písemné zkoušky, analýza procesů, výkonů a výsledků činností (s důrazem na kvalitativní rozbor), didaktické testy,
- portfolio žakovských prací, reflexe rozboru výsledků žakovy práce a hodnocení,
- analýza domácí přípravy žáka a dosavadního pedagogického přístupu.

Diagnostické metody zaměřené na jednoho žáka nebo skupinu či třídu

Ústní zkoušky

- orientační – formativní
- klasifikační - sumativní

Písemné zkoušky

- orientační (formativní) x klasifikační (sumativní)
- individuální x skupinové
- krátkodobé x dlouhodobé práce (projekty, čtenářské záznamy, deníky, záznamy pozorování...)
- zjišťování výsledků – úroveň dosažení kompetencí a výstupů jednotlivých oborů vzdělávání (vědomostí, dovedností, postojů...)

Učitel jako diagnostik

- dokáže dobře poznat schopnosti a individuální potřeby žáků;
- dokáže individualizovat a diferencovat proces výchovy a vzdělávání;
- umí získávat podklady pro průběžné formativní i shrnující sumativní hodnocení žáka a jeho hodnocení v uzlových etapách školní docházky (5. a 9. ročník);
- spoluvytváří klima vzájemného respektu, bezpečí a spolupráce;
- umožňuje žákům dosáhnout osobního maxima;
- vědomě zvyšuje efektivitu výchovně vzdělávacího procesu.

K čemu slouží pedagogická diagnostika?

- domluva s odborníky
- poskytnutí podpurných opatření (1.stupeň – škola)
- IVP

- informuje žáka (rodiče) o jeho schopnostech, dovednostech
- motivuje žáka (klasifikace – vnější motivace)
- učitel zjišťuje, do jaké míry je způsob výuky v souladu se vzdělávacími a výchovnými cíli

Diferenciace a individualizace

Jak probíhá českém jazyce:

- na úrovni učiva??
- zjišťování výsledků učení??
- hodnocení??

Cíl hodnocení žáků:

-

Základní zásady při hodnocení žáka se SVP

- Důkladná znalost doporučení školského poradenského zařízení a aplikace v něm navrhovaných postupů a metod do běžné praxe.
- Důkladná znalost IVP, případně PLPP.
- Nesrovnávat žáka se SVP s ostatními, hodnotit jeho individuální pokroky.
- Neustále hledat a v praxi uplatňovat takové metody hodnocení, které mají pro daného jedince motivující charakter.
- V oblasti hodnocení spolupracovat s ostatními vyučujícími, především v oblasti výměny zkušeností.
- Spolupracovat s poradenskými pracovníky ve škole.
- Pracovat s chybou – neodsuzovat, vysvětlovat, opakovat, doplňovat.
- Pozorovat výkyvy ve výkonech žáka – výkon nehodnotit ve chvílích, kdy je dotyčný žák v nepohodě nebo viditelně unavený.

Druhy hodnocení žáků

Podle interpretace výsledků: kritériální x normativní

Podle hodnotitele: interní x externí

Podle účelu: sumativní x formativní

Kritéria hodnocení

1. Nejdříve formulujte, **jak se u žáka projeví, že úkol zvládl, že dosáhl stanoveného cíle.**
2. Dále formulujte, **jaký výkon je nedostatečný.**
3. Rozdělte **výkony do rovnoměrné škály** (stupnice).
4. V případě složitějších kritérií **popište, jak bude vypadat výkon nebo produkt žáka** pro jednotlivé stupně co bude indikátorem dosažení (*např. rubrics*).

Proč preferovat formativní hodnocení?

Jazyk zpětné vazby:

popisný: vyjadřujeme se k žákovu **výkonu**, práci,

posuzovací: vyjadřujeme se k **osobě** žáka (jeho vlastnostem)

Sebehodnocení

Cílem je naučit žáky, aby dokázali „objektivně“ zhodnotit a popsat svou práci.

Sebehodnocení jako **prostředek** k lepšímu zvládnutí vzdělávacího obsahu (učení) dokázat identifikovat vlastní chyby a nedostatky, ale také si uvědomit své kvality a silné stránky

Žák se SPU

1.stupeň

- nečíst nahlas před třídou
- nepřepisovat text z tabule (lépe vlepovat zápisy do sešitu)
- diktát – zkrácený nebo doplňovací cvičení
- ústní zkoušení místo testů, případně úprava testu (větší písmo, delší čas, přečíst zadání...)
- tolerování specifických chyb

Není možné jen porovnávat s ostatními ve třídě.

Možnosti:

- slovní hodnocení
- kombinace slovního hodnocení a známky
- portfolio (sledování pokroku)
- sebehodnocení žáků

2.stupeň

- rozfázovat úkoly
- přehledové tabulky (strukturují učivo, žák se lépe orientuje)
- pojmové mapy (základní hesla, graficky znázorněné souvislosti)
- schémata, grafy, obrázky
- diktafon (rodič namluví text z učebnice, žák se učí poslechem)
- audioknihy
- psaní na počítači
- zprostředkování strategií k učení

Postupy reflektující styly učení u žáků s SVP

- Potřeba podpory vytrvalosti
- Potřeba strukturovaných úkolů
- Preference učebního stylu
- Potřeba komunikace v učebních situacích
- Využití rodičovské autority

- Potřeba přiměřených požadavků